

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและ
ปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จัดทำโดย นางสาวหทัยรัตน์ ทิปประชัย
รหัส 9852

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุม
ที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จัดทำโดย นางสาวหทัยรัตน์ ทีปประชัย
รหัส 9852

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(อาจารย์สุชาดา ไทยบรรเทา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ มีบทบาทหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการค้าในประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นธรรม ผู้บริโภคได้รับการพิทักษ์ผลประโยชน์ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้น “ขับเคลื่อนการค้าในประเทศให้มีความเข้มแข็งเป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม” ปัจจุบันมีแผนปฏิบัติการ 5 ด้าน คือ 1) พัฒนาตลาดและระบบการค้าสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพ 2) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น 3) สร้างความเป็นธรรมอำนวยความสะดวกทางการค้า และพิทักษ์ประโยชน์ของผู้บริโภค 4) ยกกระดับมาตรฐานการชั่งตวงวัดไทยสู่มาตรฐานสากล 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการขององค์การ และจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สงครามระหว่างประเทศรัสเซีย-ยูเครน และการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ข้อร้องเรียนของผู้บริโภคในด้านราคาสินค้าและบริการ และภาคธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินงานของกรมการค้าภายใน ที่จะต้องปรับตัวให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง และต้องเพิ่มความเข้มข้นในการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการ เพื่อให้ “ราคาและปริมาณสินค้ามีความเหมาะสม เป็นธรรม ไม่ขาดแคลน” รวมทั้งต้องเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการพลิกโฉมกระบวนการทำงานที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล” เป็นการศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรการสินค้าควบคุม เนื่องจากการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณ คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ หรือเรียกย่อว่า กกร. ได้กำหนดสินค้าและบริการควบคุม และกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ เช่น การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณและราคาซื้อขาย รวมทั้งกำหนดให้ขออนุญาตราคาก่อนวางจำหน่ายสินค้า เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาช่องทางการแจ้งข้อมูล และช่องทางการยื่นขออนุญาตราคาสินค้าก่อนวางจำหน่ายเป็นระบบ Manual โดยผู้ประกอบการจะต้องมายื่นแบบแจ้งข้อมูลด้วยตนเอง หรือจัดส่งเอกสารแบบแจ้งฉบับจริงทางไปรษณีย์มายังกรมการค้าภายใน จึงถือว่าการแจ้งข้อมูลสมบูรณ์ และการรวบรวม การประมวลสรุป และการรายงาน จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบแต่ละสินค้าเป็นผู้จัดทำโดยใช้โปรแกรม word หรือ excel ซึ่งในแต่ละเดือนมีผู้ประกอบการผลิต จำหน่าย แจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุมและผู้ประกอบการยื่นขออนุญาตราคาสินค้าเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้บุคลากรในการตรวจสอบรายการ บันทึกข้อมูล ประมวลสรุป จัดทำรายงาน ส่งผลให้เกิดปัญหาความล่าช้าของข้อมูล อาจเกิดความผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล สิ้นเปลืองกระดาษ อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการประมวล วิเคราะห์ไม่ทันการ ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการสินค้าของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการรับแจ้งข้อมูล รวบรวมข้อมูล รายงานข้อมูลได้อย่างทันเวลา (real time) จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งภาครัฐในเรื่องของการประหยัดเวลา ประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ อีกทั้งบรรลุผลตามแผนปฏิบัติการของกรมการค้าภายใน 5 ปี (ปี 2566 – 2570) ในการยกระดับองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง ทันสมัย และมีธรรมาภิบาลด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนา ดังนี้

1) เสนอนโยบายการจัดทำระบบรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการรับแบบแจ้งรวบรวมข้อมูล สรุปข้อมูล จัดทำรายงานข้อมูล และอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการในการยื่นแบบแจ้งตามมาตรการกำกับดูแลสินค้าและบริการควบคุม และผู้บริหารสามารถเรียกดูข้อมูลย้อนหลังและปัจจุบันได้ทันทีแบบ Real Time ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ

2) จัดจ้างเอกชนเพื่อดำเนินการจัดทำระบบรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย

3) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง ชักซ้อมความเข้าใจ ในขั้นตอนการแจ้งผ่านระบบ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4) เมื่อมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการรับแจ้งข้อมูลและการขออนุญาตราคาแล้ว ภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานดังกล่าวลดลง จึงควรบริหารจัดการบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงานด้วย

5) การปรับแก้ไขประกาศสำนักงาน ก.กร. และระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนแปลงรายการ หรือราคาที่แจ้งไว้ ในส่วนช่องทางการแจ้งข้อมูล

อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการดังกล่าวในด้าน 1) ด้านงบประมาณและเทคโนโลยี ที่ต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำระบบในระยะเริ่มต้น และได้รับสนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษาและพัฒนาระบบให้มีความทันสมัยพร้อมใช้ ตลอดจนเครื่องมือที่มีความทันสมัยในปีต่อ ๆ ไป 2) ข้อมูลสินค้าและบริการที่ได้รับจากการแจ้งของผู้ประกอบการเป็นข้อมูลด้านการผลิตเพียงด้านเดียว อาจไม่สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการจัดการสินค้าให้เป็นธรรมได้ ซึ่งกรมการค้าภายในจะต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งเป็นผู้ดูแลข้อมูลสินค้าเกษตร กรมศุลกากร กระทรวงอุตสาหกรรม ด้วย จะทำให้มีข้อมูลสินค้าที่ครบถ้วนทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้การกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการควบคุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 98 โดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่ม GP7 อาจารย์สุชาดา ไทยบรรเทา และอาจารย์ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา ทำให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

นอกจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณท่านอธิบดีวัฒนศักดิ์ เสือเอี่ยม อธิบดีกรมการค้าภายใน ที่ให้โอกาสเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมการค้าภายในที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์แผนงานของกรม ข้อมูลพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และเพื่อน ๆ นบส.1 รุ่น 98 ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับการจัดทำรายงาน

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณสำนักงาน กพ. ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ที่ได้จัดทำหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการก้าวไปสู่ผู้บริหารระดับสูง และดูแลเอาใจใส่ผู้เข้ารับการอบรมด้วยดีตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม รวมถึงขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวทางการพัฒนาตนเอง ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดบริหารงานได้เป็นอย่างดี

หทัยรัตน์ ทิปประชัย

25 สิงหาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	7
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	10
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	11
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	11
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	22
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	29
3. แผนพัฒนาตนเอง	30
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	30
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	30
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	31
บรรณานุกรม	38
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	39

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสินค้าและบริการควบคุม ปี 2550 - 2566	13
ตารางที่ 2 Action Plan การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรม	28

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โครงสร้างกรมการค้าภายใน	7
ภาพที่ 2 การแบ่งส่วนหน้าที่ของรองอธิบดี	8
ภาพที่ 3 รายการสินค้าและบริการควบคุม ปี 2566	14
ภาพที่ 4 ตัวอย่างแบบแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุม	15
ภาพที่ 5 การแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุมของแต่ละสินค้า ปี 2566	16
ภาพที่ 6 Value Chain ข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรการสินค้าควบคุม ที่ดำเนินการในปัจจุบัน	18
ภาพที่ 7 ตัวอย่างแบบฟอร์มโครงสร้างต้นทุนสินค้า (สำหรับการขออนุญาตราคาก่อนวางจำหน่าย)	19
ภาพที่ 8 แนวปฏิบัติการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนแปลงรายการหรือราคา	20
ภาพที่ 9 ระบบการแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรการสินค้าควบคุม ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	25
ภาพที่ 10 การขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่ายด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	26

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 สถิติการรับเรื่องร้องเรียน

หน้า

22

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

ประเด็นการศึกษาในครั้งนี้คือ “การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการรับแจ้งข้อมูลราคาและปริมาณสินค้าตามมาตรการสินค้าควบคุม การวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณและราคา การติดตามเฝ้าระวัง และตรวจสอบราคาและปริมาณสินค้า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ประกอบการและผู้บริโภค รวมทั้งเพื่อให้เกิดการการค้าภายในบรรลุผลตามแผนปฏิบัติงานที่ 3 ด้านการสร้างความเป็นธรรม อำนาจความสะดวกทางการค้า และแผนปฏิบัติงานที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการขององค์กรโดยปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล

2.1.1 ปัญหา ความท้าทาย หรือการพัฒนา

ภารกิจหลักของกรมการค้าภายในด้านหนึ่ง คือ การกำกับดูแลผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมทางด้านราคาสินค้าและมีปริมาณสินค้าเพียงพอต่อการบริโภค ไม่ให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบ และการดูแลผู้ประกอบการให้ดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค สามารถประกอบธุรกิจและแข่งขันได้ในสภาวะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งในการดูแลผู้บริโภคและผู้ประกอบการให้มีความสมดุล “ราคาและปริมาณสินค้ามีความเหมาะสม เป็นธรรม และไม่ขาดแคลน” โดยหัวใจหลักที่สำคัญคือ การมีข้อมูลสินค้าที่ถูกต้อง ครบถ้วน ข้อมูลทันทีทันสมัย พร้อมทั้งจะใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการและกำหนดนโยบายของภาครัฐ แต่จากการศึกษาพบว่าข้อมูลด้านราคาและปริมาณสินค้า ยังไม่มีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ยังเป็นแบบ Manual โดยเฉพาะการรายงานข้อมูลของบุคคลภายนอก

จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี การแข่งขันในเชิงธุรกิจเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ผลิตแข่งขันกันผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่เข้ามาตีตลาด ก่อให้เกิดการแข่งขันในระหว่างผู้ประกอบการที่ต้องเสนอสินค้าที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นผลดีแก่ผู้บริโภค แต่ผู้ประกอบการยังต้องใช้ปัจจัยที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตที่หลากหลายทั้งที่มีอยู่ภายในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับเปลี่ยนราคาสินค้าใหม่อยู่เนื่อง ๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ และใช้สถานการณ์ดังกล่าวเพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้นมากกว่าต้นทุนที่เป็นจริง เพื่อแสวงหาผลกำไรให้มากขึ้น ถือเป็นการซ้ำเติมผู้บริโภคที่มีภาระค่าใช้จ่ายที่สูงอยู่แล้วให้ต้องแบกรับภาระมากขึ้นไปอีก ในทางกลับกันผู้ประกอบการ ผู้ผลิตต้องประสบกับปัญหาต้นทุนการผลิตสูงขึ้นจากปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ทั้งราคาวัตถุดิบ พลังงาน ค่าจ้างแรงงาน จึงเรียกร้องให้กรมการค้าภายในพิจารณาการปรับขึ้นราคาจำหน่ายสินค้าเช่นเดียวกัน ดังนั้น กรมการค้าภายในจะต้องพัฒนาระบบการทำงานคือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาระบบข้อมูลราคาสินค้าและบริการให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว เพื่อให้การตัดสินใจงานนโยบายหรือกำหนดมาตรการที่ถูกต้อง เหมาะสม เป็นธรรมกับทุกฝ่ายทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

2.1.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมา แนวโน้มของปัญหาในอนาคต และผลกระทบที่เกิดขึ้น

2.1.2.1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ศึกษาขออธิบายหลักการกำกับดูแลสินค้าและบริการควบคุม เพื่อที่จะได้เห็นปัญหาและแนวโน้มของปัญหาที่ชัดเจน

(1) พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

การกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณ ได้ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการกำกับดูแลให้ราคามีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย รวมทั้งมีปริมาณสินค้าและบริการที่เพียงพอต่อความต้องการตลอดจนมุ่งเน้นคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ โดยได้กำหนดให้มีคณะกรรมการและหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (เรียกโดยย่อว่า “กกร.”) ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นรองประธานกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และตามมาตรา 9 กกร. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 24 และ มาตรา 25 โดยสรุป คือ

1) ประกาศกำหนดให้สินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าควบคุม เพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาจำหน่าย หรือการกำหนดเงื่อนไข และวิธีปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรม โดยประกาศ กกร. มีอายุไม่เกินหนึ่งปี ทั้งนี้ ให้ กกร. พิจารณาทบทวนกำหนดสินค้าและบริการควบคุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการผลิต การนำเข้าในราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย และอัตรากำไรที่เหมาะสม รวมทั้งผลกระทบต่อการลงทุนในการขยายกำลังการผลิตในระยะต่อไปด้วย และเมื่อเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจหรือข้อเท็จจริงที่อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาใช้อำนาจของ กกร. เปลี่ยนแปลงไปหรือสิ้นสุดลง ให้ กกร. เสนอขอความเห็นชอบคณะรัฐมนตรีประกาศเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกโดยไม่ชักช้า โดยมีหลักเกณฑ์การกำหนดให้เป็นสินค้าควบคุม ดังนี้ (1) เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ (2) โครงสร้างตลาดมีผู้ผลิตหรือผู้ขายน้อยราย และสภาพตลาดไม่มีการแข่งขันเท่าที่ควร (3) เป็นสินค้าที่ใช้เป็นปัจจัยการผลิตต่อเนื่อง (4) เป็นสินค้าที่มีเทคนิคการผลิตและการลงทุนสูงหรือระบบครบวงจร ส่งผลต่อผู้ผลิตรายใหม่เข้าสู่ตลาดได้ค่อนข้างยาก (5) เป็นสินค้าที่มีการเคลื่อนไหวด้านตลาดและราคาผิดปกติ หรือมีปริมาณขาดแคลนบางครั้ง (6) เป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมไม่ให้ความร่วมมือทางราชการเท่าที่ควร (7) เป็นสินค้าที่มีความเชื่อมโยงและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคาในตลาดโลก เป็นต้น

2) ประกาศมาตรการสำหรับสินค้าควบคุมที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ เช่น การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณ และการกำหนดราคาซื้อขาย เป็นต้น โดยผู้ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้จะมีบทลงโทษ เช่น ตามมาตรา 38 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 25 “ให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย แผนการผลิต แผนการนำเข้าในราชอาณาจักร แผนการส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร แผนการซื้อ แผนการจำหน่าย แผนการเปลี่ยนแปลงราคา หรือรายการอื่นใดหรือส่วนใดในการจำหน่าย กระบวนการผลิต และวิธีการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่” และมาตรา 26 วรรค 1 “ให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อจำหน่าย หรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม แจ้งชื่อ ราคาซื้อ ราคาจำหน่าย มาตรฐาน คุณภาพ ขนาด ปริมาณ น้ำหนักต่อหน่วย รวมทั้งชื่อและปริมาณวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของสินค้าหรือบริการนั้น” หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือไม่แจ้งข้อมูลจะมีโทษ

ตามมาตรา 38 จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละ 2,000 บาท จนกว่าจะแจ้ง

มาตรา 16 กำหนดให้กรมการค้าภายในเป็นสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กกร.”) มีอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นหัวหน้าสำนักงาน และเป็นเลขาธิการ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสำนักงาน กกร. และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ โดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่โดยสรุปคือ ดำเนินงานธุรการของ กกร. ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสินค้าและบริการ ราคาและการประกอบธุรกิจ เสนอโครงการ แผนงานหรือมาตรการเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและบริการต่อ กกร. ติดตามความเคลื่อนไหวของราคาหรือบริการควบคุม สอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจ รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนว่าได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเนื่องจากการกระทำอันมีผลกระทบต่อราคา ซึ่งการดำเนินการนั้นมีหน่วยงานภายในกรมการค้าภายใน 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

1) กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า (มีบุคลากร 40 คน) กำกับดูแลในฐานะส่วนอำนวยการและส่วนวิเคราะห์ มีหน้าที่เป็นฝ่ายประสานงาน และศึกษาวิเคราะห์ราคาสินค้าและบริการ ติดตามความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการ และสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจให้ปฏิบัติตามกฎหมายตามประกาศที่กำหนด และวิเคราะห์เสนอราคาสินค้าควบคุมเพื่อให้เลขาธิการอนุญาตราคาจำหน่าย

2) กองตรวจสอบและปฏิบัติการ (มีบุคลากร 42 คน) กำกับดูแลในฐานะส่วนตรวจสอบความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการ ติดตามสืบสวนพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับราคาและปริมาณที่ไม่เป็นธรรม และตรวจสอบเรื่องร้องเรียน พฤติกรรมการค้า เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบ และตรวจสอบข้อร้องเรียนต่าง ๆ

3) กองกฎหมาย (มีบุคลากร 17 คน) กำกับดูแลในฐานะส่วนกฎหมาย ดำเนินการเรื่องคดีสำหรับผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 และประกาศที่เกี่ยวข้อง

(2) การกำหนดสินค้าและบริการควบคุม

ตั้งแต่ปี 2542 – 2566 กกร. พิจารณากำหนดสินค้าและบริการควบคุมโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ กกร. จะทบทวนสินค้าและบริการควบคุมทุกปี จากข้อมูลการกำหนดสินค้าและบริการควบคุมแต่ละปีจำนวนรายการเพิ่มทุกปี จำนวนสินค้าและบริการควบคุมในแต่ละปี ดังตารางที่ 1

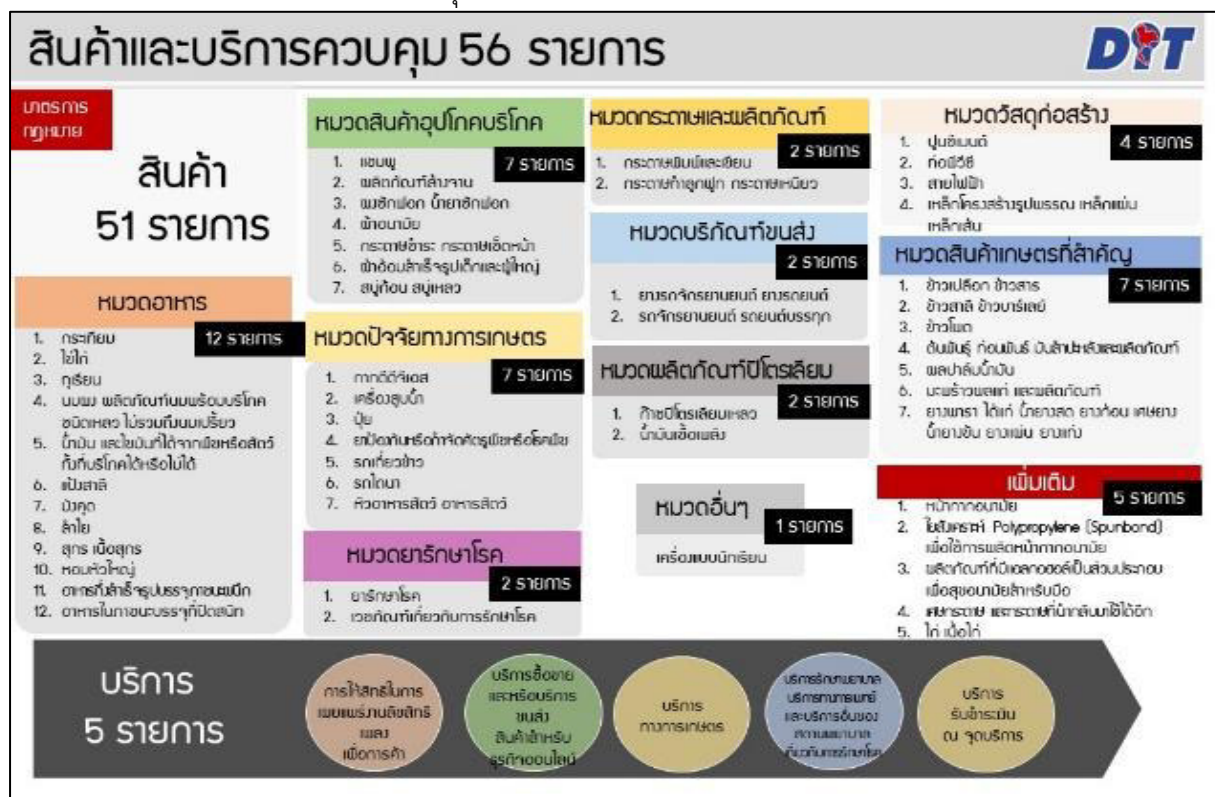
ตารางที่ 1 จำนวนสินค้าและบริการควบคุม ปี 2550 - 2566

ปี	สินค้า	บริการ	รวม	ปี	สินค้า	บริการ	รวม	ปี	สินค้า	บริการ	รวม
2542	2	-	2	2550	33	2	35	2558	38	3	41
2543	16	-	16	2551	34	1	35	2559	42	3	45
2544	16	-	16	2552	38	1	39	2560	42	5	47
2545	17	1	18	2553	38	1	39	2561	48	5	53
2546	19	1	20	2554	39	2	41	2562	46	6	52
2547	19	2	21	2555	39	3	42	2563	46	5	51
2548	33	2	35	2556	40	3	43	2564	51	5	56
2549	33	2	35	2557	40	3	43	2565	51	5	56

ที่มา : กรมการค้าภายใน

รายการสินค้าและบริการควบคุมปี 2556 จำนวน 56 รายการ แยกเป็น สินค้า 51 รายการ บริการ 5 รายการ โดยมีรายการสินค้าและบริการ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รายการสินค้าและบริการควบคุม ปี 2556

ที่มา : กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กรมการค้าภายใน

(3) มาตรการกำกับดูแลสินค้าและบริการ

เมื่อ กกร. ได้ประกาศให้เป็นสินค้าและบริการควบคุมแล้ว จะกำหนดมาตรการให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการผลิต จำหน่าย หรือผู้ที่มีสินค้าควบคุมอยู่ในความครอบครองต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตาม ซึ่งที่ผ่านมา กกร. จะกำหนดมาตรการหลัก ๆ ได้แก่ การแจ้งข้อมูล และการขออนุญาตราคาก่อนวางจำหน่ายสินค้า ดังนี้

1) การแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการ แยกเป็น 2 ส่วน คือ (1) แจ้งข้อมูลด้านปริมาณสินค้า ได้แก่ ปริมาณการผลิต ปริมาณการนำเข้า ปริมาณการส่งออก ปริมาณสินค้าในสต็อก ปริมาณการขนย้ายสินค้า บัญชีคุมสินค้า (2) แจ้งข้อมูลราคาสินค้า ได้แก่ ราคาซื้อ ราคานำเข้า ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก

2) การขออนุญาตราคาสินค้าก่อนวางจำหน่าย โดยการแจ้งโครงสร้างต้นทุนสินค้ากรณีขอตั้งราคาผลิตสินค้าใหม่ หรือการแจ้งขอเปลี่ยนแปลงราคาจำหน่ายกรณีขอเปลี่ยนแปลงราคาจากเดิมที่ได้รับอนุญาตไว้ ในปี 2556 มีสินค้าที่ต้องแจ้งขออนุญาตราคาก่อนนำสินค้าวางจำหน่าย จำนวน 7 สินค้า ได้แก่ ผลิตภัณฑ์นมผงและนมเหลว ยกเว้นนมเปรี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

2.1.2.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมา

(1) การแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการ

ผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการควบคุมมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการตามที่ประกาศ กกร. กำหนด โดยกรอกรายละเอียดข้อมูลในแบบแจ้งของแต่ละสินค้าภายในเวลาตามที่ประกาศ กกร. กำหนด เช่น แจ้งข้อมูลปริมาณการผลิตการจำหน่ายของสินค้าอาหารสัตว์ประจำทุกเดือนภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป แจ้งปริมาณกระเทียมในสต็อกเป็นประจำทุกเดือนภายใน 15 วันของเดือนถัดไป ตัวอย่างแบบแจ้งข้อมูลดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ตัวอย่างแบบแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุม

แบบแจ้ง

ตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ

ฉบับที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๖๖

เรื่อง การแจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ และจัดทำบัญชีสินค้าน้ำมันปาล์มและผลปาล์มวัน ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

แบบ นป.๑๑ (เรียงถัดไป)

เลขที่: _____ ผู้รับแจ้ง: _____

สถานที่: _____

วันที่: _____ เวลา: _____ น.

ชื่อผู้ประกอบการ (บริษัท/ห้างหุ้นส่วน) _____ เลขทะเบียนนิติบุคคล _____ สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่ _____

ครอบครัว/ซอย _____ ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทร./โทรสาร _____ อีเมล _____

กำลังการผลิต _____ ตัน/ปี (กำลังเครื่องจักร _____ ตัน/ชม.) ประเภทธุรกิจ _____

ปริมาณประจำเดือน _____ พ.ศ. _____ หมายเหตุ : ตัน

	ปริมาณ ผลผลิตออกมา (จากเดือนก่อน)	ปริมาณ ที่ผลิตได้	ปริมาณ รับซื้อ (ระบุรายละเอียดตาม แบบ นป.๑๑/๑,๑๑/๑)	ปริมาณ การใช้	ปริมาณจำหน่าย (ระบุรายละเอียดตามแบบ นป.๑๑/๒)		ปริมาณ ผลผลิตออกไป (ณ วันสิ้นสุด)
					ในประเทศ		
					อุปโภคบริโภค	พลังงานทดแทน	
๑. ผลปาล์มทะเลและ ผลปาล์มร่วง							
๒. น้ำมันปาล์มดิบ							
๓. น้ำมันเมล็ดปาล์ม							

หมายเหตุ : ปริมาณการรับซื้อ / การจำหน่าย หมายถึง ปริมาณที่รับซื้อและรับมอบ, ปริมาณที่จำหน่ายและส่งออก รวมกันคิดเป็นตัน

สถานที่เก็บน้ำมันปาล์ม

☐ ณ โรงงาน ของบริษัท / ห้างหุ้นส่วน ความจุถังเก็บ ☐ ถังน้ำมันปาล์มดิบรวม _____ ตัน ☐ ถังน้ำมันเมล็ดปาล์มดิบรวม _____ ตัน

☐ ที่อื่น (ระบุ) _____

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แจ้งนี้เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อผู้แจ้ง _____ ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล

() _____

ตำแหน่ง _____

(ประทับตรานิติบุคคล)

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ผู้ประกอบการผลิตจำหน่ายสินค้าและบริการควบคุมที่ต้องรายงานแบบแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุม 45 สินค้า มีจำนวน 5,413 ราย โดยสินค้าในกลุ่มยาและเวชภัณฑ์เป็นกลุ่มที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากที่สุดถึง 2,023 ราย รองลงมาคือกลุ่มสินค้าเกษตร 985 ราย ปัจจัยการเกษตร 517 ราย งานบริการ 411 ราย น้อยที่สุดคือ หมวดอื่น ๆ (เครื่องแบบนักเรียน) 20 ราย ซึ่งข้อกำหนดที่ต้องรายงานแบบแจ้งของแต่ละสินค้าก็มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ มีสินค้าที่ กกร. ยังไม่กำหนดมาตรการ 11 รายการ ได้แก่ ท่อพีวีซี น้ำมันเชื้อเพลิง ผ้าอ้อมสำเร็จรูป ไข่ไก่ ทุเรียน มังคุด ลำไย เครื่องแบบนักเรียน บริการออนไลน์ บริการทางการแพทย์ บริการชำระเงิน ณ จุดบริการ รายการสินค้าที่แจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุมของแต่ละสินค้า ปี 2566 ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 (ต่อ) การแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุมของแต่ละสินค้า ปี 2566

สินค้า	แจ้งข้อมูลปริมาณ								แจ้งข้อมูลราคา		
	ผลิต	นำเข้า	ซื้อ	ขาย	คงเหลือ	สถานที่เก็บ	ขนย้าย	ส่งออก	ต้นทุน	ราคาขาย	คุมราคา
31. กระเทียม	/	/	/	/	/	/	/				
32. ไข่ เนื้อไก่	/		/	/	/	/		/			
33. สุก ร เนื้อสุกร	/				/	/			/	/	
34. หอมหัวใหญ่		/					/				
35. บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป									/	/	
36. ปลากระป๋อง									/	/	
37. นมผง นมเหลว									/	/	
38. น้ำมันและไขมันจากพืชสัตว์	/			/	/	/			/	/	
39. แป้งสาลี									/	/	
40. บริการลิขสิทธิ์เพลง									/	/	
41. บริการรักษาพยาบาล									/	/	
42. หน้าการอนามัย									/	/	/
43. ใยสังเคราะห์	/	/	/	/	/				/	/	
44. แอลกอฮอล์สำหรับมือ	/	/	/	/	/				/	/	
45. เศษกระดาษ									/	/	

ที่มา : กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า (ปี 2566)

หมายเหตุ : ยังไม่กำหนดมาตรการ 11 รายการ ท่อพีวีซี น้ำมันเชื้อเพลิง ผ้าอ้อมสำเร็จรูป ไข่ไก่ ทุเรียน มังคุด ลำไย
เครื่องแบบนักเรียน บริการออนไลน์ บริการทางการแพทย์ บริการชำระเงิน ณ จุดบริการ

สำหรับช่องทางการจัดส่งแบบแจ้งข้อมูล ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถแจ้งได้ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับโดยถือวันที่ไปรษณีย์ต้นทางประทับตรา และทางโทรสาร ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) หรือทางข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยถือว่าวันที่ส่งเป็นวันที่แสดงเจตนาแจ้ง การแจ้งจะสมบูรณ์เมื่อได้จัดส่งแบบแจ้งฉบับจริงให้กรมการค้าภายในแล้วเท่านั้น

สภาพปัญหา

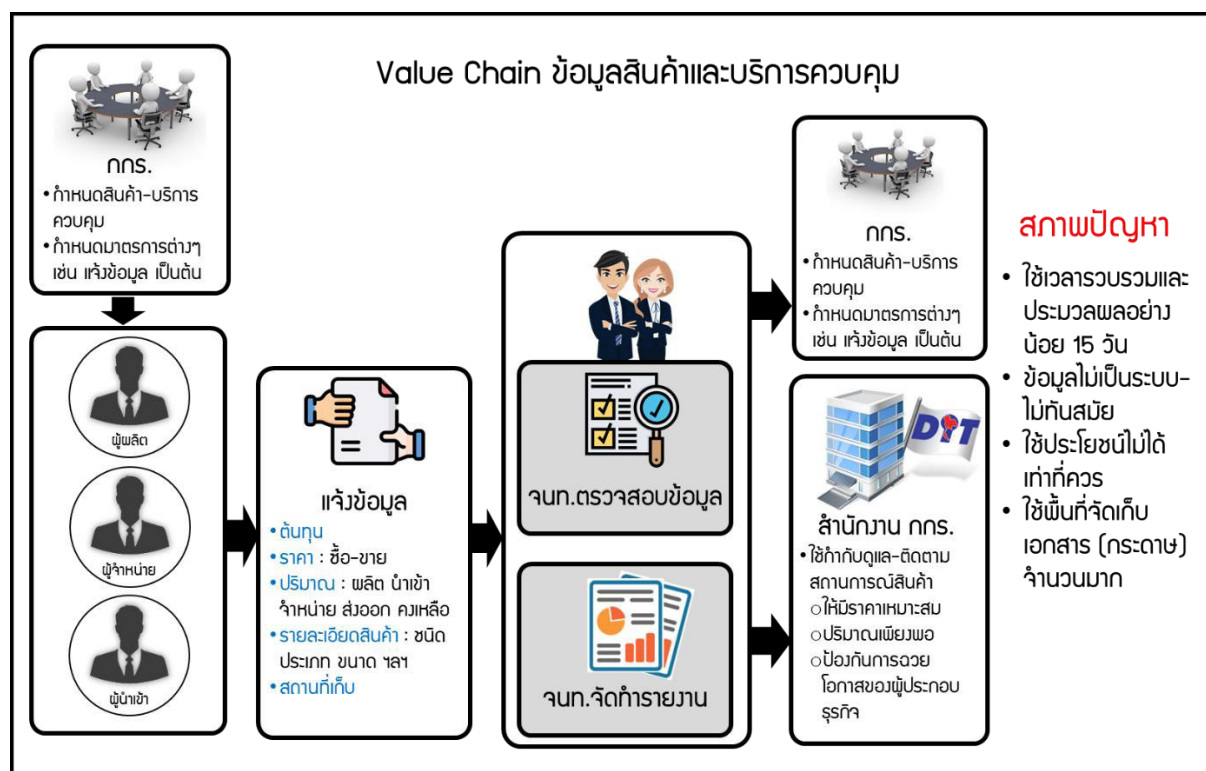
จากการศึกษาการแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการ พบปัญหาว่า

(1) **ข้อกำหนดการแจ้งข้อมูล** ช่องทางที่ผู้ประกอบการจัดส่งแบบแจ้งในทางปฏิบัติจะเกิดปัญหาเอกสารซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองกระดาษเนื่องจากมีทั้งเอกสารที่เป็นสำเนาและเอกสารฉบับจริง ทำให้ต้องใช้กระดาษเป็นจำนวนมาก และเอกสารหลักฐานแบบแจ้งข้อมูลนั้นเป็นเอกสารหลักฐานของทางราชการ และมีผลตามกฎหมาย สำนักงาน ก.ร. ต้องจัดเก็บเอกสารตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 เก็บรักษาไว้นานอย่างน้อย 10 ปี และกำหนดวันที่ให้แจ้งข้อมูลเป็นประจำทุกเดือนภายในวันที่ 10 หรือ 15 วันของเดือนถัดไปนั้น เป็นเวลานานอาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสินค้าบางรายการ เช่น สินค้าเกษตร ปาล์มน้ำมัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สุก ร ไข่ไก่ สถานการณ์จะเปลี่ยนไปตามสภาพภูมิอากาศและตลาด ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

(2) **การรวบรวม ประมวลสรุป และรายงานข้อมูล** จากปัญหาที่ระบบการแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรฐานสินค้าควบคุมยังเป็นระบบ Manual ทำให้ข้อมูลปริมาณและราคาของแต่ละสินค้ากระจุกกระจายอยู่ที่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละสินค้า และข้อมูลมีเป็นจำนวนมาก จึงไม่สะดวกในการนำไปวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวราคาและปริมาณ อาจเกิดความผิดพลาดคาดเคลื่อนจากข้อมูลที่ผู้ประกอบการกรอกในแบบแจ้งไม่ชัดเจน และเมื่อฝ่ายบริหารต้องการข้อมูลอย่างเร่งด่วนเพื่อใช้วางแผนหรือกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน จึงไม่สามารถจัดทำข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ได้ทันการ และเอกสารหลักฐานแบบแจ้งข้อมูลนั้นเป็นเอกสารหลักฐานของทางราชการ และมีผลตามกฎหมาย สำนักงานกกร. ต้องจัดเก็บเอกสารตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 เก็บรักษาไว้นานกว่า 10 ปี ซึ่งสำนักงาน กกร. กรมการค้าภายใน ไม่มีพื้นที่รองรับการจัดเก็บเอกสารจำนวนมาก

(3) **การนำข้อมูลไปใช้** กรมการค้าภายในจะนำข้อมูลสินค้าและบริการไปใช้ในการติดตามสถานการณ์ และติดตามพฤติกรรมของผู้ประกอบการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฉวยโอกาสเอาเปรียบผู้บริโภค เมื่อพบผู้กระทำผิดจะฟ้องดำเนินคดีตามกฎหมาย อีกทั้งจะกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการสินค้าควบคุมแจ้งข้อมูลให้ครบถ้วน และกรมการค้าภายในในฐานะสำนักงาน กกร. โดยอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นเลขาธิการ กกร. มีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลข้อเท็จจริงของสินค้าตั้งแต่ต้นน้ำ คือ ผลิตและนำเข้า การเก็บสต็อก การซื้อขาย ไปจนถึงปลายน้ำคือการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค และเสนอแนะนโยบายในการกำกับดูแลสินค้าและบริการ ให้แก่ กกร. ทุกครั้งที่มีการประชุม เพื่อให้ กกร. พิจารณากำหนดสินค้าควบคุมและกำหนดมาตรการได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์ ซึ่งจะต้องมีข้อมูลย้อนหลัง และข้อมูลปัจจุบัน เพื่อให้สามารถคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างแม่นยำ รวมทั้งต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง รอบด้าน ซึ่งรายละเอียดกระบวนการแจ้งข้อมูล การรวบรวมสรุป การรายงาน และนำข้อมูลไปใช้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 Value Chain ข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรฐานสินค้าควบคุมที่ดำเนินการในปัจจุบัน

ที่มา : ผู้ศึกษาจัดทำ

(2) การขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย

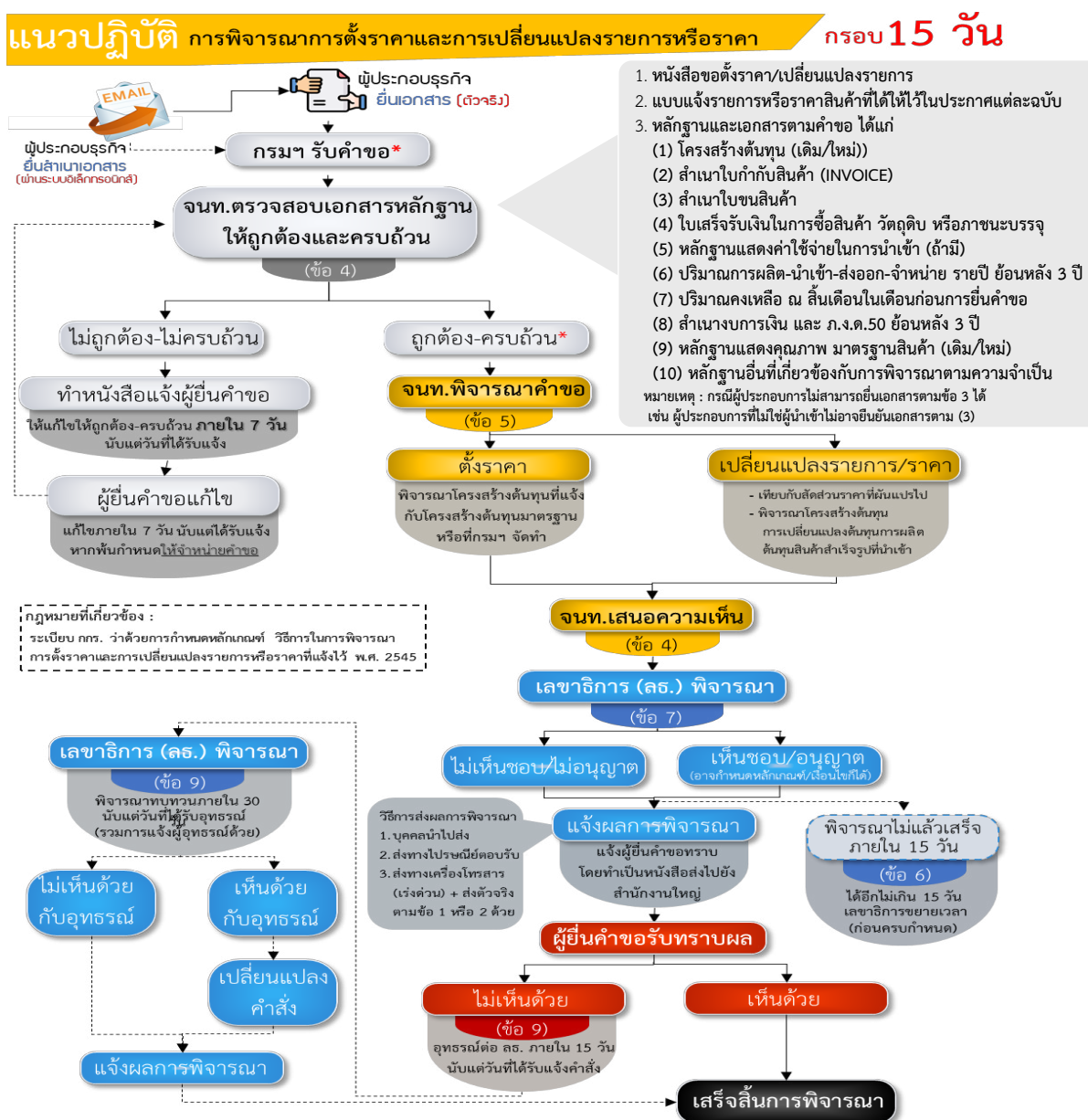
สินค้าควบคุมปี 2566 จำนวน 7 สินค้า ได้แก่ ผลิตภัณฑ์นมผงและนมเหลว (ยกเว้นนมเปรี้ยว) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ต้องแจ้งราคาจำหน่ายล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนนำสินค้าออกจำหน่าย และต้องได้รับอนุญาตราคาจากเลขาธิการ กกร. (อธิบดีกรมการค้าภายใน) ก่อนวางจำหน่าย และตามระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนรายการหรือราคาที่แจ้งไว้ ข้อ 3 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะขออนุญาตราคาจะต้องยื่นหลักฐานเอกสารพร้อมคำขอ และโครงสร้างต้นทุนสินค้า โดยช่องทางการยื่นแบบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบนั้น ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการกำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยถือว่าวันที่ไปรษณีย์ต้นทางประทับตรา และทางโทรสาร ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) หรือทางข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยถือว่าวันที่ส่งเป็นวันที่แสดงเจตนาแจ้ง การจัดส่งเอกสารจะสมบูรณ์เมื่อได้จัดส่งเอกสารฉบับจริงให้กรมการค้าภายในแล้ว โครงสร้างต้นทุนดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ตัวอย่างแบบฟอร์มโครงสร้างต้นทุนสินค้า (สำหรับการขออนุญาตราคาก่อนวางจำหน่าย)

1. รายละเอียดโครงสร้างต้นทุนสินค้า				
ตราสินค้า.....ประเภท.....ขนาด.....อื่น ๆ.....		หน่วย : บาท		
รายการ	สัดส่วนการใช้วัตถุดิบ (ปริมาณ)	ต้นทุน		ใหม่ ณ
		เดิม ปี 25....	ปี 25....	
1. วัตถุดิบทางตรง				
รวม				
2. ค่าบรรจุภัณฑ์				
รวม				
3. ค่าแรงงานทางตรง				
4. ค่าใช้จ่ายในการผลิต				
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง				
- ค่าขนส่ง				
- ค่าไฟฟ้า				
- ค่าน้ำประปา				
- ค่าแรงงานทางอ้อม				
- ค่าเสื่อมราคา - เครื่องจักร				
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง				
- อื่นๆ				
5. อื่นๆ (ระบุ)				
รวมต้นทุนการผลิต				
6. ค่าใช้จ่ายขายและบริหาร				
- เงินเดือน				
- ค่าโฆษณา				
- ค่าเสื่อมราคา - อาคารสำนักงาน				
- ค่ารับรอง				
- ค่าโทรศัพท์				
- ค่าประกันภัย				
- ค่าซ่อมแซม				
- ค่าพาหนะ				
- ค่าวัสดุสำนักงาน				
- ค่าเช่า - ไฟฟ้า - น้ำประปา				
- เบ็ดเตล็ด				
7. ดอกเบี้ยจ่าย				
8. ภาษีสรรพสามิต และมหาดไทย				
9. อื่นๆ				
10. ต้นทุนรวม				
11. ราคาจำหน่าย				
- ณ โรงงาน (ก่อนหักส่วนลด)				
- ส่วนลดการค้า (ร้อยละ)				
- ราคาจำหน่ายส่ง (ก่อนหักส่วนลด)				
- ส่วนลดการค้า (ร้อยละ)				
- ราคาจำหน่ายปลีก (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)				
หมายเหตุ : ถ้ารายการใดเป็นต้นทุนคงที่ (FIX COST) ใส่ *				

เมื่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบได้รับโครงสร้างต้นทุนพร้อมเอกสารหลักฐานประกอบคำขอแล้ว จะตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐาน โดยกรณีเอกสารหลักฐานครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะวิเคราะห์ราคาโดยใช้โปรแกรม Excel และนำเสนอเลขาธิการ กคร. พิจารณานุญาตราคาให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน และแจ้งราคาให้ผู้ประกอบการทราบต่อไป และหากเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนไม่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่จะจัดทำหนังสือแจ้งกลับไปยังผู้ประกอบการเพื่อให้ผู้ประกอบการจัดส่งเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วนมาใหม่ภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือ สำหรับช่องทางการแจ้งราคาให้ผู้ประกอบการทราบนั้น ตามระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนรายการหรือราคาที่แจ้งไว้ กำหนดให้การแจ้งราคาโดยให้บุคคลนำเสนอไปยังสำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบการ หรือส่งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ขั้นตอนการขออนุญาต ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการขออนุญาตราคาสินค้าก่อนวางจำหน่าย

ที่มา : ผู้ศึกษาจัดทำ

สภาพปัญหา

จากการศึกษาการขออนุญาตราคาสินค้าก่อนวางจำหน่ายพบปัญหาว่า

(1) **ข้อกำหนดการยื่นเอกสารหลักฐาน** ช่องทางที่ผู้ประกอบการจัดส่งโครงสร้างราคาและเอกสารหลักฐาน ในทางปฏิบัติเกิดปัญหาความล่าช้า เอกสารซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองกระดาษ เนื่องจากมีทั้งเอกสารที่เป็นสำเนาและเอกสารฉบับจริง และเอกสารหลักฐานการยื่นขออนุญาตราคาดังนั้นเป็นเอกสารหลักฐานของทางราชการ และมีผลตามกฎหมาย สำนักงาน ก.ร. ต้องจัดเก็บเอกสารตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งสำนักงาน ก.ร. กรมการค้าภายใน ไม่มีพื้นที่รองรับการจัดเก็บเอกสารจำนวนมากดังกล่าว

(2) **การวิเคราะห์ราคา และการแจ้งราคา** เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ ต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน ซึ่งแหล่งที่มาของข้อมูล เช่น ต้นทุนวัตถุดิบ ยกตัวอย่าง เช่น แป้งสาลีที่ใช้ผลิตขนมปังสำเร็จรูปที่ต้องอาศัยข้อมูลจากการแจ้งข้อมูลสินค้าตามข้อ 2.1.2.2 มาเทียบเคียงกับโครงสร้างต้นทุนที่ผู้ประกอบการยื่นขออนุญาตราคาด้วย หากข้อมูลดังกล่าวล่าช้าไม่ทันการจะทำให้ราคาจะบิดเบือนจากโครงสร้างต้นทุนจริง ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการและผู้บริโภค อีกทั้งตามระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนแปลงรายการหรือราคาที่แจ้งไว้ กำหนดให้การแจ้งผลการพิจารณาราคาให้ผู้ประกอบการทราบ ให้จัดทำเป็นหนังสือโดยให้บุคคลนำส่งไปยังสำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบการนั้น หรือส่งโดยวิธีทางไปรษณีย์ตอบรับ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดความล่าช้าและสิ้นเปลืองทรัพยากร

(3) การนำข้อมูลไปใช้

ราคาสินค้าเป็นข้อมูลสำคัญที่กรมการค้าภายในและสำนักงาน ก.ร. ใช้ในการติดตามสถานการณ์ การสืบราคา และเทียบกับราคาที่ผู้ประกอบการจำหน่ายจริงในตลาด หากพบว่ามีกรจำหน่ายเกินกว่าราคาที่ได้รับอนุญาตไว้ก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มีบทลงโทษ จำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงต้องอาศัยข้อมูลที่เป็นปัจจุบันค้นหาได้สะดวกรวดเร็ว แต่สภาพปัญหาปัจจุบันข้อมูลราคาการจัดกระจายอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบแต่ละสินค้า ยังไม่เป็นระบบ ไม่คล่องตัวในการสืบค้นข้อมูล

2.1.2.3 แนวโน้มของปัญหาในอนาคตและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ภารกิจอีกด้านหนึ่งของการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการ คือ การติดตามตรวจสอบสถานการณ์ราคาโดยมีกองตรวจสอบและปฏิบัติการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ มีหน้าที่ติดตามเฝ้าระวังมิให้ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 โดยกรมการค้าภายในมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ผ่านสายด่วน 1569 ซึ่งจากรายงานสถิติข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคเกี่ยวกับราคาสินค้า พฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการ ตั้งแต่ปี 2555 – 2566 มีจำนวนมากถึง 32,354 คำร้อง โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมาซึ่งเป็นช่วงที่เกิดสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 และเกิดเหตุการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก และการแข่งขันทางธุรกิจที่เข้มข้นนั้นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไปทั่วโลกซึ่งผู้ศึกษาได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1.1 แล้ว จากข้อมูลสถิติปรากฏว่าในช่วงดังกล่าวมีข้อร้องเรียนสูงสุดถึงปีละ 5,432 คำร้อง หรือสูงกว่าช่วงปี 2555 - ปี 2562 ร้อยละ 54 -135 .ดังแผนภูมิที่ 1 หากกรมการค้าภายในไม่ปรับกระบวนการขั้นตอนในการทำงานและมีข้อมูลที่พร้อมเพียงพอ และถูกต้องทันเหตุการณ์แล้ว จะทำให้ประชาชนผู้บริโภคขาดความเชื่อถือและไม่เชื่อมั่นต่อภาครัฐได้

แผนภูมิที่ 1 สถิติการรับเรื่องร้องเรียน

ที่มา : ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน 1569 กรมการค้าภายใน

2.1.3 ความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอน และลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ประกอบการผู้ผลิตผู้จำหน่าย ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลตามมาตรการสินค้าควบคุม และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนในด้านการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการของกรมการค้าภายใน จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาปรับปรุงกระบวนการรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการจากระบบ Manual ในปัจจุบันให้เป็นระบบดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องในแบบฐานข้อมูลเดียว เพื่อให้กรมการค้าภายในสามารถบริหารจัดการดูแลราคาและปริมาณสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดข้อร้องเรียนของผู้บริโภค อีกทั้งเพื่อให้บรรลุตามแผนปฏิบัติการกรมการค้าภายใน ปี 2566 – 2570 แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 3 ในด้านการสร้างความเป็นธรรม อำนาจความสะดวกทางการค้า และพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค และแผนปฏิบัติการเรื่องที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการขององค์กร โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รองรับเศรษฐกิจดิจิทัล

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิด ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

2.2.1.1 รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)

ตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 “รัฐบาลดิจิทัล” หมายถึง การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐและบริการสาธารณะ โดยปรับปรุงกระบวนการทางราชการ การบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัย มีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.2.1.2 การทำงานแบบ Agile Methodology ซึ่งเป็นแนวทางจัดการโครงการที่เน้นความยืดหยุ่น การทำงานร่วมกัน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวทางที่นิยมในการพัฒนาซอฟต์แวร์ และสามารถนำไปใช้กับงานด้านอื่น ๆ ได้เช่นกัน รวมถึงการนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- (1) กำหนดขอบเขตโครงการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการหรือกิจกรรมที่ต้องการทำให้เป็นดิจิทัล
- (2) จัดตั้งทีมงานที่มีการสื่อสารและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด โดยสมาชิกในทีมแต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจนและมีความรับผิดชอบต่อโครงการหรือกิจกรรมที่กำลังพัฒนา
- (3) วางแผนดำเนินการโดยแบ่งส่วนดำเนินการออกเป็นช่วงสั้น ๆ
- (4) ประชุมเพื่อประเมินความคืบหน้าและหารือเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เผชิญอยู่ ระบุปัญหา หรือข้อที่ต้องปรับปรุง
- (5) มีการประเมินและทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อให้มั่นใจว่ามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ

2.2.1.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management)

ดร.บุษกร วัชรศรีโรจน์ (2548) กล่าวถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลงภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่า จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์กรให้เหมาะสมสอดคล้องและอยู่รอดในสภาพแวดล้อมใหม่ เพื่อตอบสนองเมื่อมีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบค่อนข้างรุนแรง และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร การเพิ่มบทบาทหน้าที่และบริการใหม่ ทำให้บุคลากรในองค์กรต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการทำงาน และองค์กรต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม ซึ่งทำให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหาร การทำงาน และการให้บริการ เป็นต้น

กระบวนการขั้นตอนในการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์และการวางแผน 2) การนำแผนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การกำหนดกลยุทธ์ การสื่อสารทำความเข้าใจ การจัดแบ่งงาน การจัดกำลังคน การจัดระเบียบวิธีการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคล การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 3) การติดตามประเมินผล ทั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงคือผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะมีบทบาทในการนำทางและส่งเสริมกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างราบรื่นและมีผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอ

เมื่อนำแนวคิดจากข้อ 2.2.1 มาวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า

2.2.2.1 การแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม

1) วิธีการให้ผู้ประกอบการมายื่นแบบแจ้งข้อมูลด้วยตนเอง หรือให้จัดส่งแบบแจ้งฉบับจริงทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้กรมการค้าภายใน วิธีการนี้ใช้มาตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน ปี 2566 รวมเป็นระยะเวลา 24 ปี ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประกาศสำนักงาน ก.ร. กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความคุ้นชินกับการทำงานแบบที่เป็นอยู่ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง และไม่มีผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2) ระยะเวลาการแจ้งข้อมูลประจำเดือนภายในวันที่ 10 หรือวันที่ 15 ของเดือนถัดไปตามที่ประกาศสำนักงาน ก.ร. กำหนด ระยะเวลาผ่านไป และเมื่อรวมกับระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ต้อง

รวบรวม ประมวลสรุป ใช้เวลาอีก 15 วัน ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ทันสมัย ไม่ทันการ ฝ่ายบริหารจึงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีอยู่เท่าที่ควร

3) ไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลกลาง ทำให้ข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสินค้า มีความเสี่ยงข้อมูลที่เก็บไว้หาย ไม่สะดวกต่อการค้นหา และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทำให้ข้อมูลขาดความต่อเนื่องไปด้วย

4) ใช้บุคลากรของกองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้าปฏิบัติงานในส่วนของการรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการหลายคน ทำให้ขาดบุคลากรปฏิบัติงานในการติดตามความเคลื่อนไหวของราคาสินค้า สอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจให้ปฏิบัติตามกฎหมายและไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ซึ่งภารกิจงานดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญในการดูแลราคาสินค้าและบริการให้เป็นธรรมด้วยเช่นกัน

2.2.2.2 การขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย

1) วิธีการให้ผู้ประกอบการมายื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานด้วยตนเอง หรือให้จัดส่งคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานฉบับจริงทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้กรมการค้าภายใน ซึ่งวิธีการนี้ใช้มาตั้งแต่ปี 2545 (เริ่มมีมาตรการให้ขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย) จนปัจจุบัน ปี 2566 รวมเป็นระยะเวลา 21 ปี ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประกาศสำนักงาน ก.ร. กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความคุ้นชินกับการทำงานแบบที่เป็นอยู่ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง และไม่มีผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2) การปฏิบัติงานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสินค้าจะต้องปฏิบัติงานทั้งเป็นผู้รับแจ้งข้อมูลสินค้า รวบรวม สรุปข้อมูล รายงานข้อมูล ตามข้อ 2.2.2.1 และเป็นผู้ปฏิบัติงานรับการยื่นคำขออนุญาตราคาและเป็นผู้วิเคราะห์ราคาด้วย ซึ่งเป็นภาระงานที่มาก ในขณะที่การวิเคราะห์ราคาต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ รวดเร็ว และทันเวลาตามที่ระเบียบคณะกรรมการ ก.ร. กำหนด

3) การจัดเก็บข้อมูลราคาไม่เป็นระบบ ข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสินค้า มีความเสี่ยงข้อมูลที่เก็บไว้หาย ไม่สะดวกต่อการค้นหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลโครงสร้างต้นทุนสินค้า และราคาที่เลขาธิการ ก.ร. อนุญาต จะเป็นข้อมูลที่เชื่อมต่อให้กองตรวจสอบและปฏิบัติการ และกองกฎหมาย ใช้สำหรับการดำเนินคดีกับผู้ประกอบการที่จำหน่ายเกินราคาที่ได้รับอนุญาต

2.2.2.3 จากแผนปฏิรูปราชการของกรมการค้าภายในระยะ 5 ปี (ปี 2566 – 2570) แผนฯ เรื่องที่ 3 การสร้างความเป็นธรรมทางการค้าและปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค ได้กำหนดแนวทางพัฒนาไว้ชัดเจนว่า การกำกับดูแลสินค้าและบริการให้มีราคาที่เหมาะสมและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ โดยจะจัดระบบการติดตามและประเมินสถานการณ์ด้านราคาและปริมาณสินค้าอย่างต่อเนื่อง พัฒนามาตรการ กลไกการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการแก้ไขปัญหาด้านราคาและปริมาณสินค้า รวมทั้งผลักดันการนำเทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแล และแผนฯ เรื่องที่ 5 การยกระดับองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง ทันสมัย และมีธรรมาภิบาล โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร เน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีแผนพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในความรับผิดชอบ ให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการค้า รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล เพื่อรองรับการทำงานในอนาคต นอกจากนี้มีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีเสถียรภาพ และมั่นคงปลอดภัย สามารถเชื่อมโยงและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นโอกาสที่จะปรับเปลี่ยนการทำงานจาก Manual เป็น Digital

2.2.3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

2.2.3.1 ข้อเสนอแนะทาง

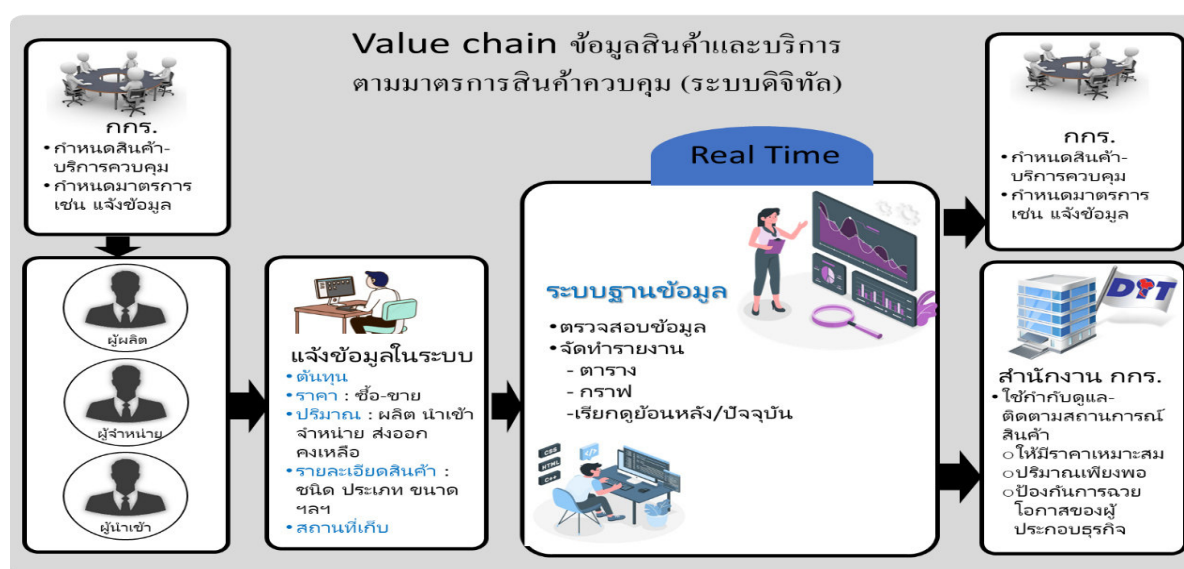
ผู้ศึกษามีข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการรับแจ้งมูลตามมาตรการสินค้าและบริการควบคุม และกระบวนการขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย ซึ่งมีโอกาสที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ 2567 ดังนี้

1) จัดทำระบบรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย

เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการรับแบบแจ้ง รวบรวมข้อมูล สรุปข้อมูล จัดทำรายงานข้อมูล และอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการในการยื่นแบบแจ้งตามมาตรการกำกับดูแลสินค้าและบริการควบคุมตามที่ กกร. กำหนด รวมทั้งให้สำนักงาน กกร. มีข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการควบคุมสำหรับการนำเสนอความเห็นต่อ กกร. ในการพิจารณาทบทวนหรือกำหนดสินค้าควบคุม หรือเป็นข้อมูลสำหรับกรมการค้าภายในใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจ จึงมีข้อเสนอให้กรมการค้าภายในปรับเปลี่ยนระบบการทำงานแบบ Manual เป็นระบบเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีรูปแบบระบบข้อมูลดังนี้

(1) ระบบรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม เป็นระบบที่ให้ผู้ประกอบการกรอกข้อมูลปริมาณการผลิต นำเข้า จำหน่าย ขนย้าย คงเหลือ ต้นทุน ราคา และอื่น ๆ ตามมาตรการที่ กกร. กำหนดลงในฐานข้อมูลเป็นประจำวันสิ้นเดือน และระบบจะจัดการรวบรวม ประมวลผลข้อมูล และออกรายงานข้อมูลเชิงวิเคราะห์ Dashboard โดยแสดงรายงานในรูปแบบตารางข้อมูลหรือแผนภูมิในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละช่วงเวลาได้ รวมทั้งระบบจะมีการแจ้งเตือนผู้ประกอบการให้แจ้งข้อมูลภายในวันที่กำหนดด้วย โดยผู้บริหารสามารถเรียกดูข้อมูลได้ทันทีแบบ Real Time ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบมีข้อมูลที่สามารถเรียกดูย้อนหลังได้ไม่น้อยกว่า 10 ปี เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแต่ละสินค้าจะต้องนำข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในโปรแกรมสำเร็จรูป excel เข้าระบบข้อมูลที่จัดทำขึ้นนี้ด้วย รายละเอียดระบบรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม ดังภาพที่ 9

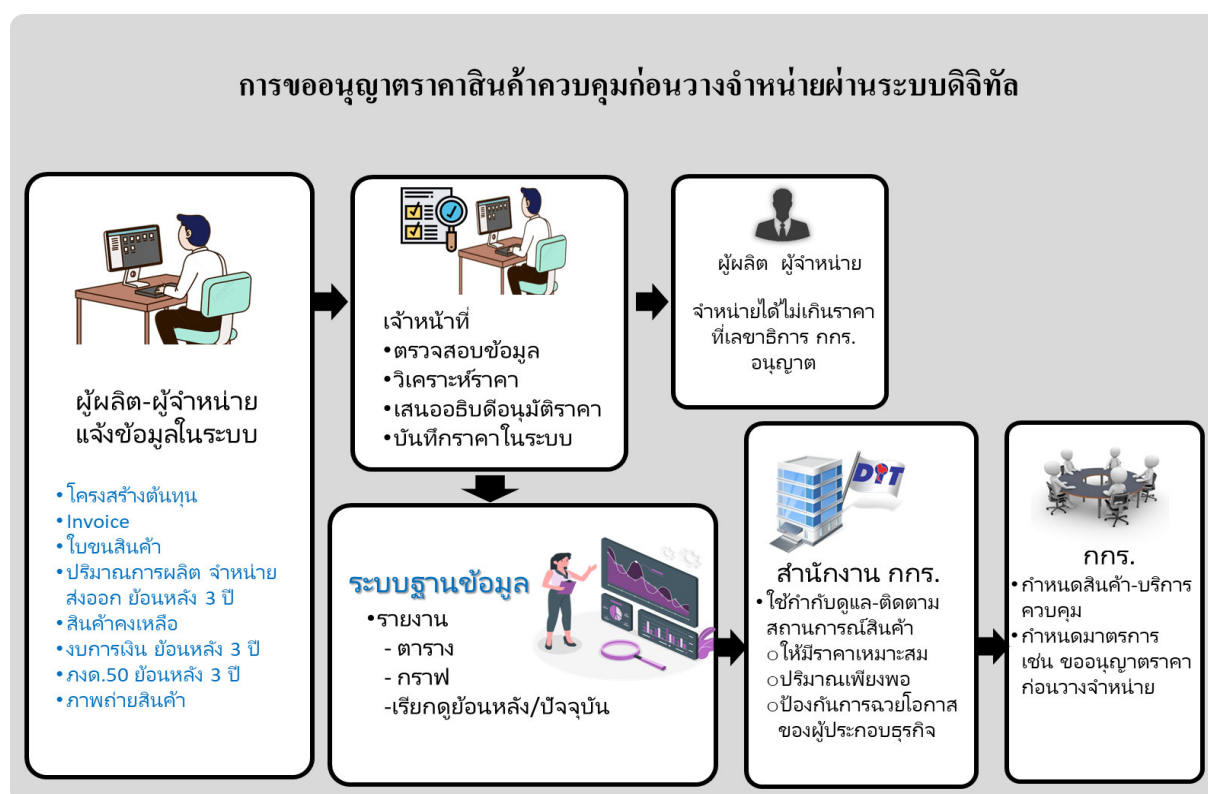
ภาพที่ 9 ระบบแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการตามมาตรการสินค้าควบคุม ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ที่มา : ผู้ศึกษาจัดทำ

(2) ระบบการยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย เป็นระบบที่ใช้เฉพาะผู้ประกอบการผลิตสินค้าควบคุม 7 สินค้า ได้แก่ นมผง นมเหลว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ ยาป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช (สามารถเพิ่มเติมได้หาก กกร. กำหนดมาตรการให้สินค้าอื่นต้องขออนุญาตราคา) โดยให้ผู้ประกอบการกรอกรายการโครงสร้างต้นทุนสินค้า ได้แก่ รายการวัตถุดิบ ค่าบรรจุหีบห่อ ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต ค่าใช้จ่ายขายและบริหาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ กำไรและส่วนเหลือ ราคา ณ โรงงาน ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก และสแกนส่งเอกสารประกอบการ เช่น ใบ Invoice ใบนำเข้า รูปภาพสินค้า เป็นต้น เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ราคาตรวจสอบรายการและวิเคราะห์ราคาเรียบร้อยแล้ว ระบบจะบันทึกเก็บข้อมูลราคาเป็นรายผู้ประกอบการ เป็นรายการสินค้า และออกรายงานข้อมูลเชิงวิเคราะห์ Dashboard ที่สามารถแสดงรายงานราคาในรูปแบบตารางข้อมูลหรือแผนภูมิในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละผลิตภัณฑ์และช่วงเวลาได้ ทั้งนี้ ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนสินค้าถือเป็นความลับ ดังนั้น จึงต้องกำหนดผู้ที่มีสิทธิเข้าสู่ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนไว้ด้วย เพื่อให้ระบบมีข้อมูลที่สามารถเรียกดูโครงสร้างต้นทุนย้อนหลังได้ไม่น้อยกว่า 10 ปี เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแต่ละสินค้าจะต้องนำข้อมูลโครงสร้างราคา และราคาสินค้าแต่ละรายการที่เลขาธิการ กกร. อนุญาต ที่จัดเก็บไว้ในโปรแกรมสำเร็จรูป excel เข้าระบบข้อมูลที่จัดทำขึ้นนี้ด้วย รายละเอียดระบบการยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย ดังภาพที่ 10

ภาพที่10 การขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่ายผ่านระบบดิจิทัล

ที่มา : ผู้ศึกษาจัดทำ

ทั้งนี้ การจัดทำระบบดังกล่าวเป็นเรื่องของการใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยากซับซ้อน ซึ่งบุคลากรของกรมการค้าภายในมีข้อจำกัดไม่สามารถดำเนินการเองได้ จึงต้องจัดทำเป็นโครงการเพื่อจัดจ้างเอกชนผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาจัดทำระบบ และดูแลระบบให้มีความพร้อมใช้งานตลอดเวลา โดยตั้งคณะทำงานจากกองที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กองตรวจสอบและปฏิบัติการ

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นทีมงานเพื่อร่วมกันจัดทำโครงการฯ และดำเนินการตลอดระยะเวลาโครงการ

2) เสนอแนะการจัดทำระบบปรับแก้ข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่ายต่อผู้บริหารระดับสูงของกรมนี้

รองอธิบดี และผู้อำนวยการกอง นำเสนอปัญหา อุปสรรคที่ประสบอยู่ในปัจจุบันดังที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 2.1.2 และข้อ 2.2.2 และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และเสนอโครงการจัดทำระบบปรับแก้ข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย เสนอต่ออธิบดีกรมการค้าภายใน เพื่อให้ความเห็นชอบและอนุมัติโครงการ และงบประมาณสำหรับใช้ดำเนินการ

3) จัดจ้างเอกชนเพื่อจัดทำระบบปรับแก้ข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย

เมื่อได้รับอนุมัติโครงการฯ แล้ว กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ต่อไป โดยมีคณะทำงานที่แต่งตั้งขึ้นนั้น เป็นผู้ดำเนินการและติดตามผล ร่วมกับเอกชนผู้รับจ้าง

4) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง ชักซ้อมความเข้าใจ

เมื่อมีระบบปรับแก้ข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่ายแล้ว จะต้องชักซ้อมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้ประกอบการได้มีความรู้และความเข้าใจเพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

5) การบริหารจัดการด้านบุคลากร

งานรับแจ้งมูลค่าตามมาตรการสินค้าและบริการควบคุม และกระบวนการขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย เดิมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสินค้าควบคุมแต่ละสินค้าเป็นผู้ดำเนินการทุกขั้นตอนทำให้เกิดปัญหางานกระจุกตัว ทำงานไม่ทันเวลา เกิดความผิดพลาดบ่อย อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการรับแจ้งข้อมูลและการขออนุญาตราคาแล้ว ภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานดังกล่าวลดลง จึงควรบริหารจัดการโดย

(1) จัดให้มีกลุ่มงานที่ดูแลรับผิดชอบการรับแจ้งข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม โดยมีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแล และตรวจสอบการแจ้งข้อมูลทุกสินค้าในระบบ ให้คำปรึกษาแนะนำผู้ประกอบการในการแจ้งข้อมูลในระบบ โดยใช้เจ้าหน้าที่เท่าที่จำเป็น และให้เจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานด้านการติดตามความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าควบคุมและสินค้าอื่น ๆ สอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจให้ปฏิบัติตามกฎหมายและไม่เอาเปรียบผู้บริโภคให้มากขึ้น

(2) งานวิเคราะห์ราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่าย ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอผ่านระบบได้ ทำให้ลดขั้นตอนการทำงานได้แล้วก็ตาม แต่ขั้นตอนการวิเคราะห์ราคาต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ ความรอบรู้และประสบการณ์ในสินค้านั้น ๆ จึงยังจำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบแต่ละสินค้าเป็นผู้วิเคราะห์ราคา เนื่องจากโครงสร้างราคาของแต่ละสินค้ามีองค์ประกอบของต้นทุนที่แตกต่างกัน

6) การปรับแก้ไขประกาศ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เสนอปรับแก้ไขประกาศสำนักงาน ก.ร. ในส่วนของช่องทางการแจ้งข้อมูลตามแบบแจ้งและปรับแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนแปลงรายการ หรือราคาที่แจ้งไว้ ในส่วนช่องทางการแจ้งข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับระบบปรับแก้ข้อมูลสินค้าและบริการควบคุม และยื่นคำขออนุญาตราคาสินค้าควบคุมก่อนวางจำหน่ายตามที่จัดทำขึ้นนี้

2.2.3.2 การขับเคลื่อนข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อเสนอข้างต้นนำไปสู่การปฏิบัติ จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการดังนี้

ตารางที่ 2 Action Plan การเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลราคาและปริมาณสินค้าควบคุมที่เป็นธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

แผนกิจกรรม	ปีงบประมาณ 2567												หน่วยงานรับผิดชอบ
	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	
1. จัดทำระบบปรับแจ้งข้อมูลฯ และยื่นคำขออนุญาตราคา -แต่งตั้งคณะทำงาน -เขียนโครงการและออกแบบระบบ -เสนอโครงการขออนุมัติงบประมาณ	— — —												รป.,ตป., กม., ศท. และ รong อธิบดี
2. จัดจ้างเอกชนจัดทำระบบ -จัดทำระบบปรับแจ้ง, ทดสอบระบบ -ติดตามผล													รป.,ตป., กม., ศท. และ เอกชน
3. ประชุมผู้เกี่ยวข้องชี้แจง ชักซ้อมความเข้าใจระบบ และวิธีการใช้งาน													รป.,ตป.,กม., ศท., เอกชน และ รong อธิบดี
4. บริหารจัดการด้านบุคคล -จัดกลุ่มงานดูแล													รป.,ตป., และ รong อธิบดี
5. ปรับแก้ไข -ประกาศสำนักงาน กร. -ระเบียบ กร.													กม. และ รongอธิบดี

หมายเหตุ : หน่วยงานภายในกรมการค้าภายใน 4 หน่วยงาน ได้แก่ รป. (กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า)

ตป. (กองตรวจสอบและปฏิบัติการ) กม. (กองกฎหมาย) ศท. (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จ และแนวทางบริหารจัดการ

(1) ปัจจัยด้านงบประมาณและเทคโนโลยี

เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา รัฐบาลมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณสำหรับโครงการที่มีใช้โครงการเร่งด่วน กอปรกับบุคลากรในกรมการค้าภายในมีข้อจำกัดด้านความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงอาจทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่จะใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอกระทำได้อย่างมีข้อจำกัด เทคโนโลยี

และเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในปัจจุบันจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา และหากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือได้รับการสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำระบบ และบำรุงรักษาระบบทันสมัยพร้อมใช้งานตลอดเวลา การจัดทำข้อเสนออาจมีความเสี่ยงที่จะไม่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม กรมการค้าภายในได้รับจัดสรรงบประมาณปีในส่วนงบลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และการพัฒนาระบบสารสนเทศของกรมฯ ปีละประมาณ 22 ล้านบาท ซึ่งสามารถนำมาใช้ดำเนินการจัดจ้างเอกชนดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาระบบข้อมูลราคาและปริมาณด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้ และหากไม่ได้รับจัดงบประมาณอาจต้องขอรับสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น เช่น กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(2) ปัจจัยด้านข้อมูลสินค้าและบริการ

การกำกับดูแลราคาสินค้าให้มีความเหมาะสม เป็นธรรมกับผู้บริโภค ผู้ประกอบการ และให้มีปริมาณเพียงพอไม่ขาดแคลนนั้น กรมการค้าภายในในฐานะเลขาธิการ กกร. จะต้องมีข้อมูลที่รอบด้านทั้งข้อมูลด้านการผลิต ข้อมูลความต้องการในตลาด และข้อมูลตลอดห่วงโซ่ของสินค้า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและราคาที่เป็นธรรม ในขณะที่ข้อมูลสินค้าและบริการที่ได้รับจากการแจ้งของผู้ประกอบการเป็นข้อมูลด้านการผลิตเพียงด้านเดียว อาจไม่สามารถนำมาวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการจัดการสินค้าให้เป็นธรรมได้ ซึ่งแนวทางบริหารจัดการเพื่อให้ กกร. มีข้อมูลครบถ้วนรอบด้านสำหรับการพิจารณากำหนดสินค้าควบคุมหรือทบทวนสินค้าควบคุม กรมการค้าภายในจะต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศกรมการค้าภายใน และข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งเป็นผู้ดูแลข้อมูลสินค้าเกษตร กรมศุลกากร กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

คุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายให้เป็นรูปธรรมได้จะต้องเป็นผู้นำในการผลักดัน แก้ไขปัญหา ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และควรมีทักษะ ดังนี้

2.3.1. ผู้นำที่บริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achieving Result) คือต้องสามารถบริหารการปฏิบัติงานให้ได้ผลสำเร็จทันการณ์ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ผลผลิตและการบริหารที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

2.3.2 ผู้นำที่มุ่งเน้นการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Managing Change) โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้สมาชิกในหน่วยงานได้แสดงความคิดริเริ่ม และสนับสนุนให้นวัตกรรมความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานมาปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ โดยสนับสนุนการกำหนดขอบเขต ขั้นตอน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลง

2.3.3. ผู้นำที่มุ่งการทำงานแบบประสานสัมพันธ์ (Collaborative Leader) การประสานสัมพันธ์เป็นการทำงานร่วมกันกับบุคลากรจากกลุ่มที่แตกต่างกัน เป็นสมรรถนะหลักประการหนึ่งที่บ่งชี้ความสามารถในการบริหารคน นอกเหนือจากการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น โดยเฉพาะกับผู้ร่วมงานที่เป็นคนยุคดิจิทัล

2.3.4 ผู้นำที่มีความสามารถและทักษะในการสื่อสาร (Communication) การที่จะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้นำต้องมีทักษะและศิลปะในการรับรู้และจับประเด็นจากการฟังและการอ่านตลอดจนทักษะในการถ่ายทอดความคิดและโน้มน้าวผู้ฟังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและได้รับการสนับสนุนหรือเห็นด้วยอย่างชัดเจนเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ ผู้นำที่มีเทคนิคและทักษะในการกำกับการติดตามและจัดการผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการงานของตนได้ได้อย่างมีแบบแผนขั้นตอนและเกิดประสิทธิภาพ

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- กรมการค้าภายใน. รายงานประจำปี 2565. (28 มิถุนายน 2566). นนทบุรี.
- กรมการค้าภายใน กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2565). แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมการค้าภายใน.
- กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กรมการค้าภายใน. 2542 เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุนและราคาสินค้า. กรุงเทพมหานคร.
- กองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กรมการค้าภายใน. 2555 คู่มือปฏิบัติงาน (Work Manual) เรื่อง “กระบวนการติดตามและประเมินผลสถานการณ์ทางการค้า และกระบวนการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการ” นนทบุรี.
- บุษกร วัชรศรีโรจน์. (2548). การบริหารความเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ. ก.พลพิมพ์ (1996).
- ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 เรื่อง การกำหนดสินค้าควบคุมเพิ่มเติม ลงวันที่ 19 มกราคม 2566
- ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2566 เรื่อง การกำหนดสินค้าควบคุม ลงวันที่ 19 มกราคม 2566
- พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 (2542, 31 มีนาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 22ก หน้าที่ 23 – 36
- ระเบียบคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาการตั้งราคาและการเปลี่ยนแปลงรายการหรือราคาที่แจ้งไว้ พ.ศ. 2545
ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2545
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-dg-256/dga-046/>
- Ttb. (2565). “ฮาวทูปรับตัวสู่การทำงานแบบ Agile ในยุคดิจิทัล” สืบค้นจาก <https://www.ttbbank.com/th/fin-tips/detail/agile-working>

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

นางสาวหทัยรัตน์ ทีปประชัย

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการจัดการทั่วไป)
- ปริญญาโท เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกส่งเสริมการเกษตร)

ประสบการณ์การรับราชการ

- นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มพืชผักและผลไม้ กรมการค้าภายใน
- นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร กรมการค้าภายใน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรการทางการค้า กรมการค้าภายใน
- ผู้อำนวยการกองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กรมการค้าภายใน

ผลงานทางวิชาการ

- เอกสารผลงานทางวิชาการ เรื่อง “มาตรการบริหารจัดการผลไม้ครบวงจร”
- เอกสารผลงานทางวิชาการ เรื่อง “มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรภายใต้การสนับสนุนของกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

รางวัลหรือทุนการศึกษา (เฉพาะที่สำคัญ)

รางวัลผู้ประพฤติตนตามหลักประมวลจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน กระทรวงพาณิชย์ ประจำปี 2565

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกองจัดระบบราคาและปริมาณสินค้า กรมการค้าภายใน